

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra plánování krajiny a sídel

Vztah dostupnosti parku a jeho využití – případová
studie obory Hvězda v Praze

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Ing. arch. Vlad'ka Kirschner, Ph.D.

Bakalant: Jaroslav Koudelka

2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jaroslav Koudelka

Územní plánování

Název práce

Vztah dostupnosti parku a jeho využití – případová studie obory Hvězda v Praze

Název anglicky

Relationship between a park and its use – case study of Hvězda in Prague

Cíle práce

Cílem práce je zmapovat vztah mezi místem bydliště návštěvníků obory Hvězda, způsobem a délkou dopravy do obory a využitím obory těmito návštěvníky. Využití bude definováno četností a délkou návštěv a aktivitami v oboře.

Metodika

Data budou zjištěna řízeným rozhovorem s uživateli obory Hvězda. Rozhovory budou probíhat v červnu a v červenci. Zjištěná data budou srovnána a zobrazena v grafech. Vyhodnocení bude rozděleno dle věkových kategorií návštěvníků, dle období návštěvy (rozdělení v průběhu dne, týdne, případně měsíce) a dle povítrné teploty.

Doporučený rozsah práce

dle Nařízení děkana č. 01/2020

Klíčová slova

pocitová teplota, využití parku

Doporučené zdroje informací

Bertram Ch., Meyerhoff J., Rehdanz K., Wüstemann H., 2017: Differences in the recreational value of urban parks between weekdays and weekends: A discrete choice analysis. *Landscape and Urban Planning* 159. S. 5-14

Disman M., 2011: Jak se vyrábí sociologická znalost. Karolinum Press, Praha, 372 s.

FŽP, 2020: Metodické pokyny pro zpracování bakalářské práce na FŽP. Nařízení děkana č. 01/2020, FŽP ČZU, Praha, 29 s.

Schindler M., a kol., 2022: How far do people travel to use urban green space? A comparison of three European cities. *Applied Geography* 141, 102673.

Schipperijna J., Ekholmb O., Stigsdottera K. U, Toftagerb M., Bentsena P., Kamper-Jørgensenb F., Randrupa

B. T., 2010: Factors influencing the use of green space: Results from a Danish national representative survey. *Landscape and Urban Planning* 95. S. 130-137

Tu X., Huang G., Wu J., & X. Guo, 2020: How do travel distance and park size influence urban park visits? *Urban For. Urban Green.* 52, 126689.

Xu S., & Y. Wang, 2023: Influence of spatial scale on the study of access fairness of urban park green space. *Front. Environ. Sci.*, 10 January 2023.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. arch. Vladka Kirschner, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 14. 12. 2023

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 12. 2023

prof. RNDr. Michal Komárek, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 12. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Vztah dostupnosti parku a jeho využití – případová studie obory Hvězda v Praze, vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Mělníku, 28. 3. 2024

Jaroslav Koudelka:.....

Poděkování

Vysoce si cením vstřícného přístupu a ochoty Ing. arch. Vladěky Kirschner, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce. Byla mi velmi nápomocna během konzultačních hodin a její rady mi velmi pomohly při zpracování tohoto tématu. Zároveň si i vážím přístupu respondentů věnovat svůj drahocenný čas mému dotazování. Také bez nich by tato práce nemohla vzniknout.

Vztah dostupnosti parku a jeho využití – případová studie obory Hvězda v Praze

Abstrakt

Tato bakalářská práce ohledně parku obora Hvězda se zaměřuje na zmapování vztahu mezi místem bydliště uživatelů parku, způsobem a délkou jejich dopravy do parku a jejich plánovanými aktivitami, četností a délkou návštěv v parku. Data jsou získána formou řízených rozhovorů s náhodně vybranými návštěvníky obory Hvězda v červnu, srpnu a září roku 2023. Z provedených rozhovorů vyplynulo, že délka cestovní vzdálenosti má vliv na způsob dopravy, aktivity, četnost a délku návštěv v parku. Konkrétně bylo zjištěno, že při krátké cestovní vzdálenosti respondenti preferují pěší chůzi, zatímco při delší cestovní vzdálenosti volí spíše městskou hromadnou dopravu nebo osobní automobil. Dále bylo zjištěno, že čím kratší je cestovní vzdálenost, tím méně času tráví respondenti v parku. Počet respondentů, zejména u fyzických aktivit v oboře Hvězda, klesá s delší cestou dopravy do ní, a zároveň ji navštěvují méně často. Výběr dopravního prostředku hraje také významnou roli v rozhodování o tom, jak často lidé oboru navštěvují. Zatímco pěší chůzi preferují ti, kteří do ní docházejí častěji, pro občasné návštěvníky Hvězdy je běžné, že volí MHD. Získané informace a data mohou sloužit k inspiraci při navrhování podobných parků jako je obora Hvězda.

Klíčová slova: cestovní vzdálenost, způsob dopravy, četnost návštěv, délka návštěv, aktivity

Relationship between a park and its use - case study of obora Hvězda in Prague

Abstract

This bachelor's thesis focuses on mapping the relationship between the park users place of residence, the type and duration of their transport to the park, and their planned activities, frequency and duration of visits to the park. Data were collected through guided interviews with randomly selected visitors to the obora Hvězda Park in June, August and September 2023. The interviews revealed that the length of travel distance affects the type of transport, activities, frequency and duration of visits to the park. Specifically, it was found that for short travel distances, respondents preferred walking, while for longer travel distances they preferred public transport or car. It was also found that the shorter the travel distance, the less time respondents spend in the park. The number of respondents, especially for physical activities in the obora Hvězda, decreases with the longer travel distance, while visiting it less frequently. The choice of mode of transportation also plays a significant role in the decision of how often people visit the obora Hvězda. While walking is preferred by those who visit more often, it is common for occasional visitors to the park to choose public transport. The information and data gathered can be used as inspiration for the design of similar parks as the obora Hvězda.

Keywords: travel distance, type of transportation, frequency of visits, duration of visits, activities

Obsah

1. Úvod	9
2. Cíl	10
3. Městské parky jako veřejný prostor	11
3.1 Způsob a délka dopravy do parku	11
3.2 Využití parku návštěvníky.....	11
3.3 Vztah cestovní vzdálenosti a návštěvnosti parku	12
3.4 Dopad dalších faktorů na návštěvnost parku	13
4. Charakteristika zájmového území	15
4.2 Historický vývoj	15
4.1 Historie parku obora Hvězda	16
4.1.1 Historie letohrádku Hvězda.....	17
4.2 Doprava k parku.....	18
5. Metodika	20
5.1 Průběh výzkumu	20
6. Výsledky rozhovorů v parku obora Hvězda	23
6.1 Vztah mezi místem bydliště návštěvníků a parku	23
6.2 Využití parku.....	28
6.3 Porovnání způsobu a délky dopravy s využitím parku.....	31
7. Diskuse	36
7.1. Vliv cestovní vzdálenosti na návštěvnosti a volbu dopravního prostředku.....	36
7.2 Vztah cestovní vzdálenosti na věku a doprovodu respondentů.....	37
7.3 Aktivity respondentů.....	38
7.4 Možnosti budoucího výzkumu.....	39
8. Závěr	40
9. Zdroje	42
10. Seznam obrázků	45
11. Přílohy	47
11.1 Příloha 1	47

1. Úvod

Tématem této práce je prozkoumat spojitost mezi délkou dopravy a jejím způsobem do parku obora Hvězda i záměrem návštěv tohoto parku. Ten zahrnuje plánované aktivity, délku a četnost návštěv. Cílem je zjistit, zda existuje závislost mezi těmito faktory v oboře a jakým způsobem se navzájem ovlivňují.

Abych lépe porozuměl danému tématu a získal inspiraci pro svůj vlastní výzkum, prozkoumal jsem relevantní studie v oboru. Díky tomu jsem si ujasnil koncept problematiky a stanovil vhodnou metodiku pro sběr dat v mém výzkumu. V různých částech světa proběhly podobné výzkumy, například v hlavním městě Číny autory Liu a kol. (2017) nebo v Evropě, konkrétně v Dánsku autory Schipperijn a kol. (2017). Nedostatek podobných studií v České republice mě vedl k provedení vlastního výzkumu v Oboře Hvězda, jednom z největších a nejnavštěvovanějších parků hlavního města České republiky, v Praze.

Průzkum v parku proběhl v červnu, srpnu a září roku 2023. Data byla sbírána pomocí metody řízeného rozhovoru neboli dialogu s respondenty s předem připravenými otázkami. Pro zajištění co nejkomplexnějšího zastoupení respondentů probíhaly rozhovory v různých dnech a časech.

2. Cíl

Zmapování vztahu mezi místem bydlení uživatelů obory Hvězda, způsobem a délkou dopravy do parku a záměrem návštěv uživateli je cílem této práce. Záměr je definován četností, délkou návštěv i plánovanými aktivitami v oboře Hvězda.

3. Městské parky jako veřejný prostor

Městské parky jsou součástí městské infrastruktury. Patří do jedné ze skupin veřejného prostranství. Ve znění zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) dle § 34: „*Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru*“. Park plní důležitou roli v oblasti estetiky, rekreace, sociálních interakcí i ochrany životního prostředí.

3.1 Způsob a délka dopravy do parku

Studie vlivu různých faktorů na návštěvnost parků v Pekingu od autorů Liu a kol. (2017) zjistila, že vzdálenost cesty je ovlivněna volbou dopravního prostředku (Liu a kol., 2017). Osoby s dostupnými parky ve svém okolí volí raději pěší chůzi nebo jízdu na kole, zatímco jedinci, kteří musí do parku cestovat větší vzdálenost, upřednostňují MHD nebo osobní automobil (Liu a kol., 2017). V následující studii z Dánska týkající se faktorů ovlivňující zelené plochy se popisuje, jak vzdálenost cesty od parku ovlivňuje četnost návštěv parku (Schipperijn a kol., 2010). Ohledně toho, jaký má vliv cestovní vzdálenost na návštěvnost parku se zabývá další studie z Pekingu, ale od autorů Tu a kol. (2020), která ve výsledcích ukazuje, že lidé častěji navštěvují parky, které jsou blíže jejich domovům, a tráví v nich delší dobu než ti, kteří bydlí parku blíže (Tu a kol., 2020).

Hypotéza zní, že vzdálenost mezi místem bydliště návštěvníků a oborou Hvězda ovlivňuje volbu dopravního prostředku a četnost návštěv.

3.2 Využití parku návštěvníky

Jak mohou být místní parky užitečné ke zvýšení fyzické aktivity, se zabývala studie od autorů Cohen a kol. (2018), v níž se popisuje, jak obyvatelé žijící v blízkosti parků mohou park označit za nejčastější místo pro své pohybové aktivity (Cohen a kol., 2018). Lidé se také často věnují venkovním rekreačním činnostem v přírodě v blízkosti jejich bydliště (Buchecker a kol., 2015).

Parky podporují sportovní aktivity tím, že nabízejí prostor pro pohyb a zábavu (Hunter a kol., 2019). V Dánsku je pro většinu lidí nejdůležitější, aby měli dobré počasí a čerstvý vzduch, když navštěvují zelené plochy (Schipperijn a kol., 2010). Druhým nejdůležitějším důvodem je relaxace a odpočinek, těsně za ním je sportovní aktivita, například běh nebo různé druhy posilování (Schipperijn a kol., 2010). Studie od autorů Liu a kol. (2017) v Pekingu se zaměřila také na to, jaké aktivity vedou lidi do parku (Liu a kol., 2017). Nejčastějším důvodem návštěvy parku je fyzická aktivita, jako je procházka, běh, tanec a různé sportovní hry. Těsně za ním je relaxace a jako třetí je spojení s přírodou, čímž je myšleno například ocenění flóry a fauny. Naopak nejmenší aktivitou byla procházka se psem, jak odpovědělo necelé jedno procento z dotázaných (Liu a kol., 2017). Při porovnání dvou měst – Lublaně (Slovinsko) a Edinburghu (Skotsko) ohledně příměstské zelené plochy byla zaznamenána jako hlavní aktivita pěší chůze, a to i u seniorů, pro které se jednalo převážně o obyčejnou procházku (Žlender a kol., 2017). Lublaň využívá strategii zeleně vybíhající z centra do okraje města, čímž usnadňuje přístup do přírody. Edinburgh naproti tomu spoléhá na strategii zeleného pásu „greenbelt“, kdy oblasti zeleně obklopují Edinburgh (Žlender a kol., 2017).

Studie od Bertrama a kol. (2017) zkoumala rozdíly v atraktivitě parků v Berlíně mezi pracovními dny a víkendy. Lidé chodí do parku za přírodou během všedních dnů více než o víkendech (Bertram a kol., 2017).

Mou hypotézou je, že oboru Hvězda využívají návštěvníci hlavně pro relaxaci a odpočinek.

3.3 Vztah cestovní vzdálenosti a návštěvnosti parku

Studie z Dánska od Schipperijn a kol. (2010) zjistila, že vzdálenost od domova do parku není překážkou pro jeho návštěvu (Schipperijn a kol., 2010). K opačnému závěru došla čínská studie z města Sü-čchang (Xu a kol., 2023), kde počet návštěv parků ve městě Sü-čchang prudce klesal s rostoucí vzdáleností od domova k parkům (Xu a kol., 2023). Studie v Pekingu autorů Tu a kol. (2020) zkoumala, jak cestovní vzdálenost ovlivňuje návštěvu parku, přičemž se prokázalo, že většina obyvatel žijících v jeho okolí by ho navštívilo, pokud by se nacházel ve vzdálenosti menší než 1,9 km (Tu a kol., 2020). Evropská studie Schindlera a kol. (2022), která srovnávala

tři města: Brusel (Belgie), Rouen (Francie) a Lucemburk (Lucembursko) řešila téma, jak daleko lidé cestují do parku, došla k tomu, že jsou návštěvníci v těchto městech do nejvyužívanějších parků ochotni cestovat v průměru 2,9 až 4,4 km (Schindler a kol., 2022). V Lucemburku je průměrná vzdálenost od bydliště návštěvníků k nejbližším zeleným plochám 1,2 kilometru. (Schindler a kol., 2022). V Dánsku má 66,9% obyvatel zelenou plochu do 300 metrů od jejich bydliště, přičemž je navštěvují minimálně jednou týdně (Schipperijn a kol., 2010). V Pekingu pouze 0,26 % dotázaných mělo park v okruhu 500 metrů od bydliště a za jeden měsíc park navštíví 5,71 % dotázaných. (Liu a kol., 2017). V Austrálii, ve spolkovém státu Victoria, 40 % obyvatel nikdy nenavštívilo park (Anon, 2004). Při porovnání parků v Lublani (Slovinsko) a Edinburghu (Skotsko) studie Žlender a kol. (2017) popisuje v diskuzi skupin lidí, jak by lidé pravidelně nenavštěvovali parky vzdálenější 15minutovou pěší chůzí od domova. Jako nejčastější důvod pro to, aby park nenavštívili, byl nedostatek času (Žlender a kol., 2017).

Hypotézou je, že lidé žijící do 20 minut od parku, budou častěji navštěvovat tento park než lidé, kteří žijí dál.

3.4 Dopad dalších faktorů na návštěvnost parku

Dalším faktorem, který ovlivňuje návštěvnost parku je například počasí, pracovní pozice návštěvníků a bezpečnost parku. Jak už bylo jednou zmíněno, nejdůležitějším důvodem pro návštěvu parků v Dánsku je užít si dobré počasí a čerstvý vzduch (Schipperijn a kol., 2010). V Pekingu navštěvuje park 7,6 % lidí kvůli čerstvému a čistému ovzduší, naopak nepříznivé počasí by odradilo od návštěvy 3,7 % návštěvníků (Liu a kol., 2017).

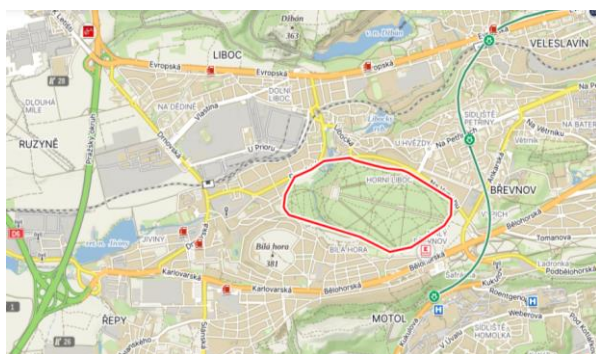
Pracovní pozice je jeden ze zásadních faktorů na délku cesty do parků (Schindler a kol., 2022). Návštěvníci parků dávají přednost větším parkům o víkendech, a to i za cenu delší cesty, která jim během soboty a neděle nevadí tolik jako v pracovních dnech (Bertram a kol., 2017). Severoamerická studie řešící okolnosti limitující návštěvnost parku zjistila, že vyšší příjem je spojen s delší pracovní dobou, která následně snižuje návštěvnost parků u dané skupiny obyvatel (Dino a kol., 2013), přestože příroda má protistresové účinky díky pozitivnímu dopadu na psychické zdraví člověka (Hartig a kol., 2014). V Pekingu je největším omezujícím faktorem

pro návštěvníky parku časový limit, který ale neměl žádný vliv na celkovou návštěvnost parku (Liu a kol., 2017), což znamená, že si lidé najdou čas na jeho návštěvu. Dalším faktorem je nechuť 5 % respondentů navštěvovat park sami (Liu a kol., 2017).

Vnímaná bezpečnost parku, tedy to, nakolik se lidé domnívají, že je park bezpečný před kriminalitou (např. bezpečný pro procházky, běh), je jeden z důležitých faktorů, který ovlivňuje využívání parku (Fontán-Vela a kol., 2021). Je to jeden z předpokladů, aby obyvatelé využívali parky (Lapham a kol., 2016). V Pekingu pouze 1 osoba z dotazovaných zmínila nedostatek pouličních lamp a až 16 lidí nechce cestovat do parku kvůli obavě z dopravní bezpečnosti (Liu a kol., 2017).

4. Charakteristika zájmového území

Zájmovým územím je park obora Hvězda v hlavním městě České republiky, Praze. Nachází se na západním okraji města, v katastrálním území Liboc - Praha 6 (viz obr. 1). Rozloha tohoto parku činí přibližně 85,6 hektarů (Pražská příroda, 2015). Na severní straně parku se nachází malebný Libocký rybník. Na severozápadě se rozprostírá letiště Václava Havla, rušné centrum letecké dopravy. Jihozápadní okraj parku ohraničuje Bílá Hora, historické bojiště, kde se odehrála bitva na Bílé Hoře (viz. Kapitola 4.1). Dnes toto místo nabízí panoramatický výhled na oboru Hvězda i zbytek Prahy. Jižní strana parku sousedí se čtvrtí Malý Břevnov, plnou rodinných domů a zeleně. Západní okraj parku tvoří rušná městská čtvrť Břevnov, s rodinnými domy, ale i nabídkou různých obchodů, restaurací a služeb.

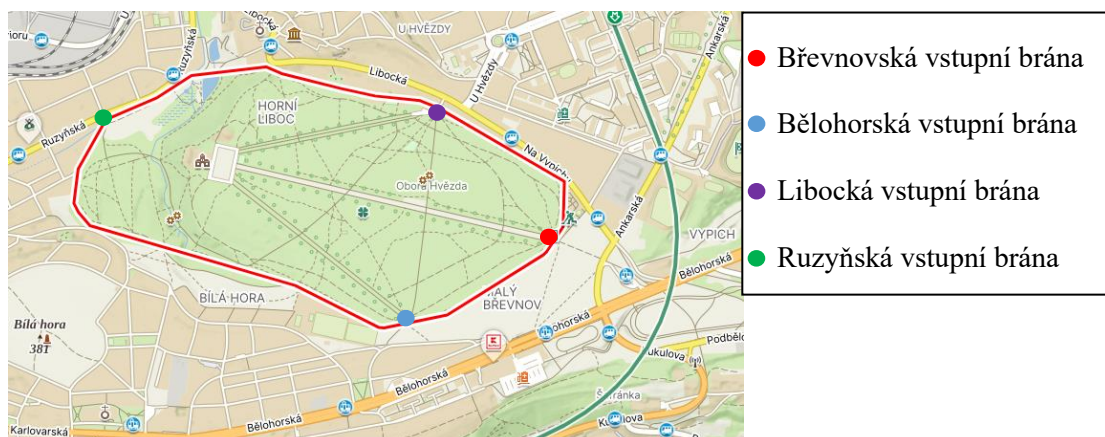

obr. 1: Mapa polohy parku obora Hvězda, který je červeně ohraničen v Praze 6 (zdroj: <https://mapy.cz/>, 2024).

Obora Hvězda se řadí mezi nejvýznamnější, největší a nejnavštěvovanější pražské zelené plochy (Pražská příroda, 2015). Celý park je ohraničen vysokou zdí, za kterou je rozlehlý les s různými památnými stromy, a nejen to. Díky velikosti a umístění u rodinných domů obora slouží jako oáza klidu a relaxace, kam lidé můžou chodit na procházky, užívat si klidné chvíle v přírodě, zaběhat si, projet se na kole nebo se zajít podívat na dominantu parku, letohrádek Hvězda (viz. Kapitola 4.1.1). Svě si v zimním období najdou i běžkaři (Pražská příroda, 2015). V lese se také nachází dětská hřiště nebo různá pikniková místa. Místo má neobvyklý tvar půdorysu šesticípé hvězdy, tzv. hexagramu, který dal jméno nejen již zmíněnému letohrádku, tak i celé oboře (Portál hlavního města Prahy, 2018).

Vstup do obory je možný čtyřmi branami. Hlavní vstupní bránou je Břevnovská, nazývaná také Pražská (zastávka MHD Vypich, Dopravní hřiště Vypich). Dalšími branami jsou Bělohorská (zastávky MHD Malý Břevnov, Obora Hvězda), Libocká

(zastávky MHD Na Vypichu, Sídliště Petřiny) a Ruzyňská (zastávky MHD Ruzyňská, Ruzyňská škola) (Pacáková – Hošťálková, 2000).

obr. 2: Mapa vstupních bran do parku obora Hvězda (zdroj: <https://mapy.cz/>, upraveno autorem).

4.1 Historie parku obora Hvězda

Obora vznikla v první polovině 16. století, kolem roku 1534, za vlády Ferdinanda I. Habsburského, tehdy římskoněmeckého, českého a uherského král a rakouského arcivévody poté, když převzal pozemek s dubovým lesem, který získal od břevnovských benediktinů, z něhož oboru založil (Pražská příroda, 2015). V té době oboru ohrazoval pouze dřevěný plot. Až v roce 1541 se započalo s výstavbou kamenné zdi, která ji nahradila (Turistika, 2020). Původně sloužila jako lovecký revír oběhnaný zdí s několika branami, skrývající lesy a louky (Pražská příroda, 2015). V roce 1620 se nedaleko obory Hvězda odehrála slavná bitva na Bílé Hoře. Tato oblast se tak stala svědkem třicetileté války, během níž vojska tábořila v oboře, kácela stromy a ničila všechno okolo. O sto let později se zdejší bojiště znovu zaplnilo vojsky, tentokrát bavorskými a francouzskými, která se utkala v boji o Rakousko (Oficiální turistický portál Prahy, 2021). Po roce 1742 se obora Hvězda nacházela ve špatném stavu. Bylo nutné ji znovu osázet stromy a opravit poničené cesty. K obnově ale došlo až po zhruba 20 letech a v roce 1797 byla obora přeměněna na anglický park se třemi alejemi, jehož ráz si zachovala dodnes (Regiontourist, 2022). V 19. století byl v oboře vybudován studniční domek, který se nachází 200 metrů od Libocké brány a má hlubokou studnu více než 32 metrů (Oficiální turistický portál Prahy, 2021). Po první světové válce spadala obora Hvězda pod správu Správy Pražského hradu. V tomto období došlo k obnově všech

tří alejí a úpravě parteru před letohrádkem. Po druhé světové válce se obora stala majetkem Hlavního města Prahy. V lese probíhala údržba alejí a cest, obnovovaly se lavičky a stavěly altánky. Obora Hvězda s letohrádkem byla zapsána do seznamu národních kulturních památek v roce 1962 (Oficiální turistický portál Prahy, 2021). V roce 1988 byla obora Hvězda prohlášena za přírodní památku (Portál životního prostředí hlavního města Prahy, 2018). Od roku 1993 probíhá postupná revitalizace celé obory dle projektu architekta Pavla Šimka. V květnu 2001 byla dokončena výsadba cca 7000 nových stromů, které nahradily staré a nevhodné druhy. V oboře tak nyní převažují buky, duby, jedle a habry (Oficiální turistický portál Prahy, 2021). V roce 2005 byl v oboře založen nový rybník (Lesy hl. m. Prahy, 2020). V roce 2016 byla ve Hvězdě vybudována naučná stezka o zajímavostech obory (Pražská příroda, 2015). Dnes se péče o oboru řídí plánem péče o přírodní památku obora Hvězda (Pražská příroda, 2015).

4.1.1 Historie letohrádku Hvězda

V polovině 16. století v období renesance byl na popud Ferdinanda Tyrolského, mladšího syna zakladatele obory Ferdinanda I. Habsburského, postaven lovecký letohrádek v parku jako dvoupatrová stavba na půdorysu šesticípé hvězdy (Památník národního písemnictví, 2016). V roce 1620 proběhla již zmíněná bitva na Bílé Hoře (viz. kapitola 4.1) a následný vpád bavorských a francouzských vojsk v 18. století poničil ráz parku, a tak ke konci 18. století sloužil letohrádek jako muniční skladiště dle císaře Josefa II., které se ovšem zrušilo v druhé polovině 19. století (Pražská příroda, 2015). Po vzniku Československa v roce 1918 byl letohrádek převeden do správy Pražského hradu (Památník národního písemnictví, 2016). Letohrádek tak také prošel různými rekonstrukcemi tak jako celý park. První z nich proběhla v polovině 20. století a díky architektovi Pavlu Janákovi se dostalo letohrádku jeho současné podoby (viz. Obr. 3). Po této rekonstrukci sloužil objekt jako Muzeum Aloise Jiráska a Mikoláše Alše. Další rekonstrukce proběhly během 14 let na konci 20. století a na začátku 21. století byl letohrádek po rozsáhlé rekonstrukci slavnostně znovuotevřen veřejnosti (Památník národního písemnictví, 2016). Dnes je letohrádek dostupný v sezoně širší veřejnosti, kdy první patro letohrádku slouží jako místo pro pořádání různých výstav, koncertů a dalších společenských událostí. Dále je zde stálá

expozice věnovaná Ferdinandovi Tyrolskému jakožto zakladateli letohrádku a architektury.

obr. 3: Letohrádek Hvězda (zdroj: vlastní foto, Koudelka J.).

4.2 Doprava k parku

Do obory se lze dostat spoustou způsobů. Jeden z nich je pěší chůze, kterou využijí spíše návštěvníci bydlící v blízkosti parku. Jízdní kolo je další možností, jak přijet do Hvězdy. Avšak dle pravidel by kola měla být ponechána v stojanech před vstupem do areálu letohrádku. V okolí obory vedou cyklostezky A33 a A157. Cyklostezka A33 spojuje Vypich s Přední Kopaninou a cyklostezka A157 prochází mezi oborou Hvězda a Bílou Horou (Cestovatelský tapas, 2023).

Dalším způsobem je využít městskou hromadnou dopravu (MHD), kterou se lze do hvězdy snadno dostat, jelikož nabízí mnoho možností. Jednou z nich je autobus, který jezdí na zastávky Obora Hvězda, Vypich, Dopravní hřiště Vypich, Na Vypichu, Libocká a Ruzyňská, které pokrývají jižní, východní a severní část od parku, kde jezdí linky 108, 119, 168, 179, 191, 225, 300, 304, 316, 319, 320 a 355. Další možností, jak dorazit k parku hromadnou dopravou, je tramvaj, která má zastávky Vypich a Obora Hvězda a pokrývá pouze jižní část parku. Jedná se o linky 22 a 25. Metro je také jedna z pražských doprav, kterou se lze k oboře přiblížit, ovšem nejbližší linka je stanice metra A Petřiny, která je vzdálená zhruba 900 metrů pěší chůzí od Libocké brány. Alternativou je 1-2minutová jízda autobusem či tramvají na zastávku Sídliště Petřiny, která je necelých 250 metrů pěší chůzí od Libocké Brány. V případě dopravy vlakem je nejbližší železniční stanice Ruzyně, odkud jezdí autobusová linka 108 k oboře na zastávku Ruzyňská (4 minuty jízdy).

Vlastní dopravou návštěvníků může být i osobní automobil. Oficiální parkoviště u parku neexistuje, ale v blízkosti je několik možností parkování. Například u Nemocnice Motol, u Břevnovského kláštera nebo v ulici Drnovská, které jsou několik minut pěší chůzí k parku.

5. Metodika

5.1 Průběh výzkumu

Pro tuto bakalářskou práci byla zvolena sociologická výzkumná strategie s kvantitativním výzkumem. Podle autorů Skutil a kol. (2011) je nejdůležitější etapou výzkumného šetření fáze přípravy a plánování výzkumu (Skutil a kol., 2011). Pro vedení dialogu s respondenty v parku obora Hvězda byla zvolena řízená (strukturovaná) forma rozhovoru, která zahrnovala předem připravený seznam otázek od vedoucí bakalářské práce (Chráska, 2000). Řízený rozhovor byl zvolen proto, jelikož je pro respondenta těžší vynechat některé otázky (Disman, 2011). Pravděpodobnost dosažení úspěšného rozhovoru je větší než pravděpodobnost správně vyplněného a vráceného dotazníku (Disman, 2011). Délka všech rozhovorů s respondenty byla individuální, ale pohybovala se mezi 5 a 15 minutami.

Za konkrétní místo pro oslovení respondentů na rozhovor bylo vybráno rozhraní cest před volným prostorem, který tvoří krátký přírodní trávník (viz. Obr. 3). Za tímto prostorem se nachází letohrádek, který přitahuje nejvíce lidí kvůli různým aktivitám – ať už jde o letohrádek, volný prostor před ním nebo křížení cest například pro běh, je zde i větší množství laviček pro odpočinek.

obr. 4: Mapa parku obora Hvězda. Červený bod, který označuje konkrétní místo pro rozhovory s respondenty (zdroj: <https://mapy.cz/>, upraveno autorem).

obr. 5: Panorama místa z parku obora Hvězda. Červený bod, který označuje konkrétní místo pro rozhovory s respondenty (zdroj: <https://mapy.cz/>, upraveno autorem).

Celkem bylo osloveno 207 lidí. Několik jednotlivců, kteří byli osloveni, bohužel neposkytlo odpovědi. Konkrétně to bylo 13 návštěvníků během celého období průzkumu. Tudíž celkový počet rozhovorů proběhl se 194 respondenty.

Průzkum se skládal ze dvou částí. V první části byly shromažďovány základní informace o dotazovaných osobách pouhým pozorováním. Zjišťovalo se jejich pohlaví (muž/žena), které bylo rovnoměrně rozděleno, abychom získali přibližně stejný počet mužů a žen. Dále byl zjišťován věk respondentů (mladý věk = 18-29, zralý věk = 30-49, střední věk = 50-64 a senioři = 65 a více let) a informace o doprovodu. Doprovod znamená osobu, skupinu nebo zvíře, která doprovázela respondenta v parku. Doprovod byl rozdělen do čtyř kategorií pro lepší přehlednost: bez doprovodu, s dospělou osobou = 1 a více osob nad 18 let, s dítětem = 1 a více osob pod 18 let, s dospělou osobou a dítětem = 1 a více osob nad 18 let, 1 a více osob pod 18 let, s pejskem bez doprovodu či s doprovodem, případně s lidskou osobou, 1 a více osob různého věku. Po získání základních informací o účastnících proběhl rozhovor, kde jim byly kladeny otázky spojené s jejich návštěvou parku. První dotaz v rozhovoru byl zaměřen na plánované aktivity respondentů: „*Co se v parku chystáte dělat? Z jakého důvodu sem chodíte?*“ Následovala otázka ohledně délky cesty s cílem zjistit, jak dlouho a prostřednictvím jakého dopravního prostředku se návštěvníci dostali do parku: „*Jak dlouho vám trvá cesta? Odkud vycházíte? Jakým prostředkem jste se sem dostal/a?*“ Další okruh dotazů směřoval k zjištění četnosti návštěv respondentů otázkou „*Jak často sem chodíte?*“. Poté byla položena otázka na délku návštěvy parku, konkrétně: „*Kolik času zde plánujete být?*“.

Rozhovory probíhaly v průběhu měsíců června, srpna a září, a to z důvodu, že v této době je očekáván vyšší pohyb osob v parku než v měsících, kdy teploty zůstávají nižší. Celkem proběhlo 9 dní rozhovorů. V červnu roku 2023 probíhal po dobu tří pracovních dnů v týdnu – v úterý, středu a čtvrtek, a o víkendu, tedy v sobotu a neděli. V srpnu roku 2023 došlo k pokračování v dalších dvou pracovních dnech – čtvrtku a pátku. Původně byl plán provádět rozhovory i během víkendu v srpnu – v sobotu a neděli. Nicméně kvůli podmínkám spojeným s počasím byly termíny víkendového průzkumu upraveny, a to s odložením až na září 2023. Tato změna nakonec vedla k ukončení celého průzkumu až v září 2023, namísto srpna

2023. V červnu odpovídalo 108 respondentů, zatímco v srpnu to bylo 43 respondentů a v září opět 43 respondentů.

Průzkum trval vždy od 9:30 do 12:00, a pak od 13:00 do 17:30, aby byly zachyceny různé aktivity a preference návštěvníků pro oslovení nejširšího rozsahu návštěvníků parku.

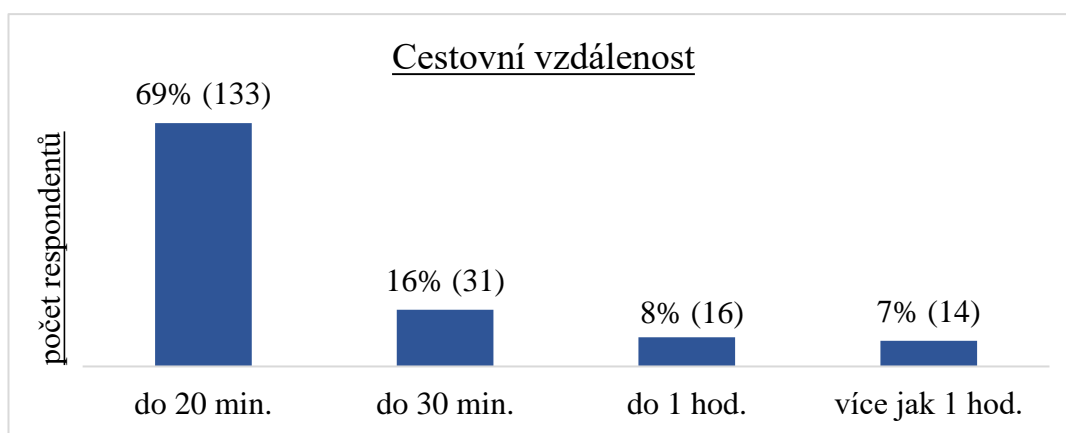
Po provedení všech rozhovorů byly všechna data od respondentů zapsána do tabulek operačního systému Microsoft Excel. Získaná data sloužila jako podklad pro tvorbu grafů znázorňujících výsledky této práce.

6. Výsledky rozhovorů v parku obora Hvězda

6.1 Vztah mezi místem bydliště návštěvníků a parku

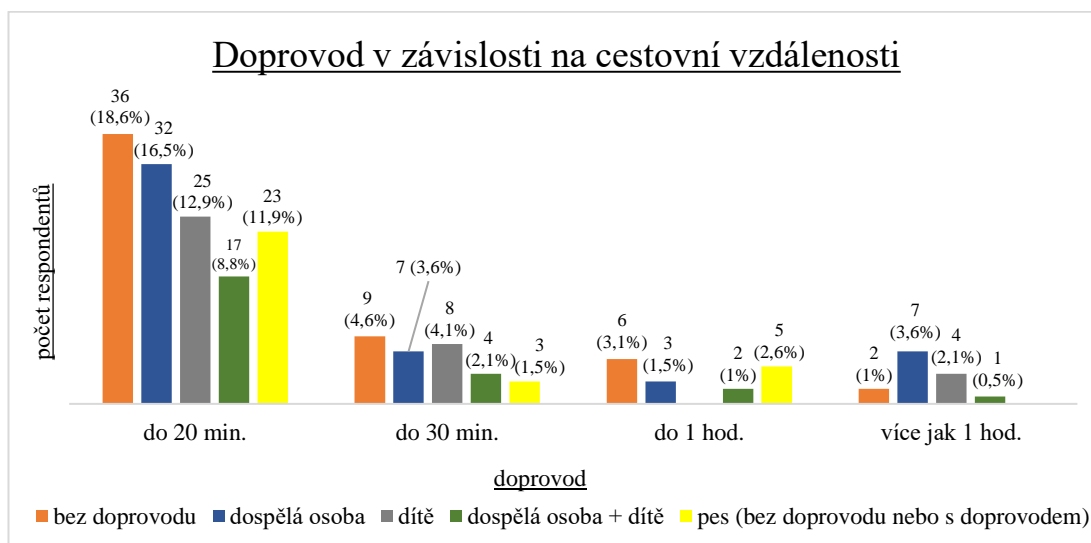
Způsob a délka dopravy byly zjištěny řízeným rozhovorem.

Prvním grafem je cestovní vzdálenost do parku. Z grafu je patrné, že park je pro většinu lidí snadno dostupný. Největší podíl respondentů (69 %, tj. 133 lidí) se do parku dostává do 20 minut. Druhou nejčastější odpovědí je, že 16 % respondentů (31 lidí) dojíždí do parku maximálně 30 minut. 8 % (16 lidí) cestuje maximálně 1 hodinu a zbylých 7 % (14 respondentů) uvádí delší dobu než 1 hodinu.

graf 1: Cestovní vzdálenost respondentů v procentech.

Dalším grafem je doprovod v závislosti na zmíněné cestovní vzdálenosti respondentů.

graf 2: Doprovod v závislosti na cestovní vzdálenosti od místa bydliště respondentů.

Respondenti, kteří jsou v parku do 20 minut, nejvíce času trávili sami, celkem se to týkalo 36 osob. O 4 osoby méně tráví většinou čas v parku v doprovodu dospělé osoby. 25 lidí v doprovodu s dítětem, se psem 23 návštěvníků a s dospělou osobou i dítětem 17 respondentů.

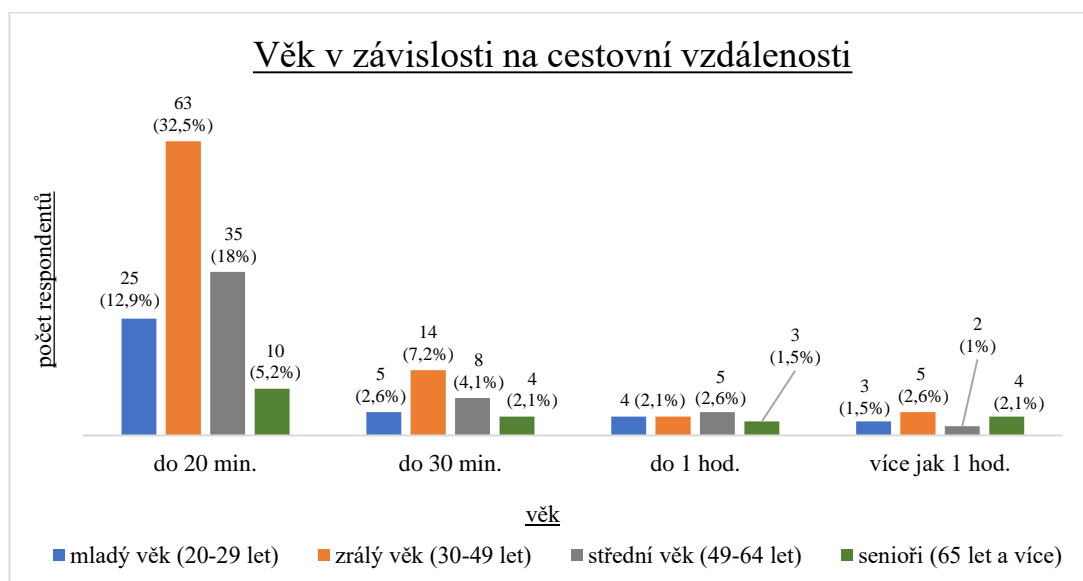
Maximálně 30 minut trvala cesta do parku respondentům, kteří nejvíce trávili čas bez doprovodu. O 1 člověka méně s dítětem. 7 osob s dospělou osobou a o 3 lidi méně s dospělou osobou a dítětem. Nejmenší počet tvoří 3 návštěvníci se psem.

Respondenti, kteří se do parku dopravili do jedné hodiny, jsou nejčastěji bez doprovodu. Jen o jednu osobu méně tvoří doprovod se psem. 3 návštěvníci parku byli s dospělou osobou a 2 s dospělou osobou a dítětem. Nikdo v této kategorii netrávil svůj čas v parku s dítětem.

Cesta delší než 60 minut trvala do parku celkem čtrnácti respondentům. Sedm z nich bylo s dospělou osobou, čtyři s dítětem, dva bez doprovodu a jeden s dospělou osobou a dítětem. Doprovod se psem nikdo netvořil.

Nejčastěji z celého průzkumného období se návštěvníci do parku dostávali bez doprovodu a nejméně s dospělou osobou i dítětem. Další graf znázorňuje vztah mezi věkem respondentů a cestovní vzdáleností.

Následujícím grafem je graf 3, který zobrazuje věk respondentů v závislosti na cestovní vzdálenosti.

graf 3: Věk v závislosti na cestovní vzdálenosti od místa bydliště respondentů.

U respondentů s dobou dojezdu do 20 minut je nejpočetnější skupina zralého věku 30-49 let, kterou vytváří 63 z nich. 35 návštěvníků patří do středního věku 49-64 let, 25 lidí tvoří skupinu mladého věku 20-29 let a 10 lidí jsou senioři 65 let a více.

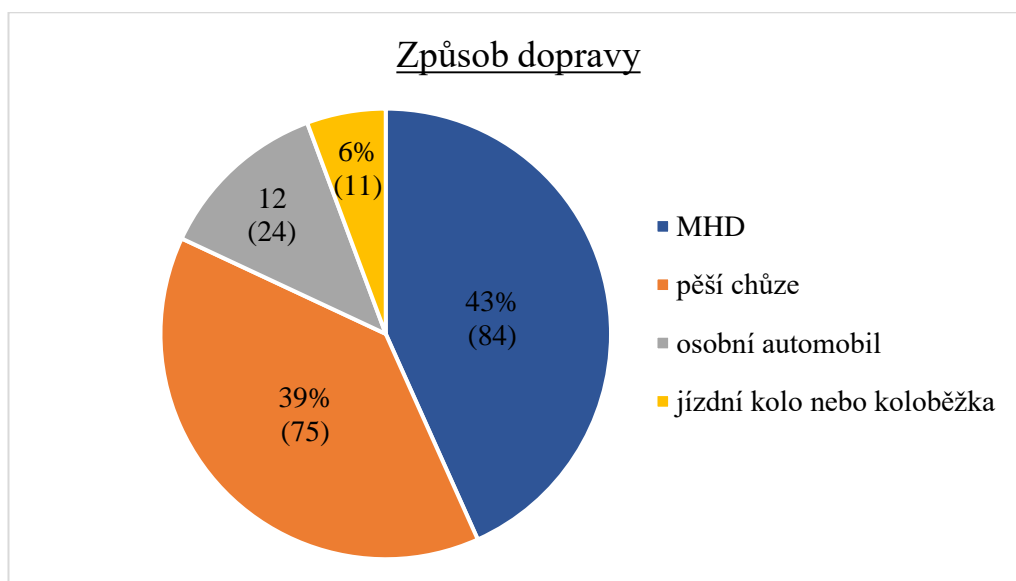
Dojezdová vzdálenost do 30 minut je nejméně početná skupina 4 lidí, a jsou to opět senioři. Kategorii mladého věku tvoří 5 osob, jen o 3 více je ve skupině středního věku. 14 lidí jsou ve skupině zralého věku.

Celkem 16 respondentů cestuje do parku maximálně 60 minut. 5 z nich patří do středního věku a 3 osoby do seniorů. Mladý a zralý věk mají obě kategorie po 4 respondentech.

5 respondentů, kteří cestovali do parku více jak hodinu, jsou zralého věku. O jednoho méně patří do skupiny seniorů. Do mladého věku patří 3 lidi. Nejmenší kategorií je střední věk.

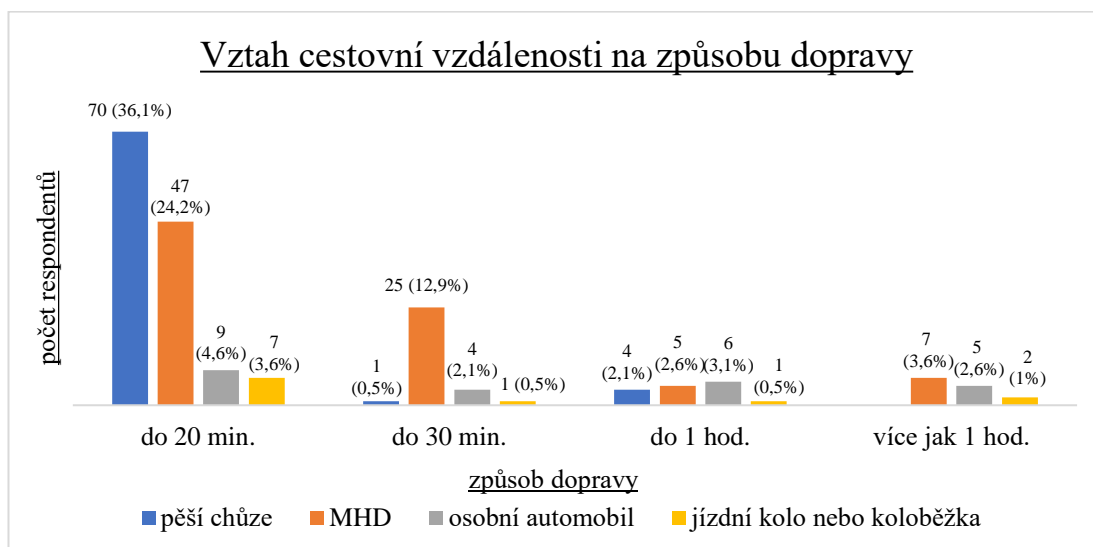
Značně nejpočetnější skupinou za celé průzkumné období je zralý věk (30-49 let), naopak nejmenší je skupina seniorů (65 let a více).

Následuje graf 4, který se zaměřuje na to, jakým způsobem se lidé do parku obora Hvězda dopravují. Dominantní způsob dopravy představuje městská hromadná doprava, kterou volí 84 respondentů (43 %). Pěšky přišlo 75 lidí, což představuje 39 %. Osobní automobil zvolilo 24 lidí (12 %) respondentů a nejméně volenou variantou v počtu 11 osob (6 %), je jízda na kole nebo koloběžce.

graf 4: Rozdělení respondentů dle způsobu dopravy v procentech.

Volbu dopravního prostředku ovlivňuje délka cestovní vzdálenosti, což ukazuje další graf.

graf 5: Vztah délky cestovní vzdálenosti v závislosti na způsobu dopravy.

Respondentům s maximálně 20minutovou cestou do parku byla nejvyužívanějším způsobem dopravy pěší chůze, kterou přišlo 70 lidí. Variantu městské hromadné dopravy si zvolilo 47 respondentů. 9 lidí si vybralo cestu osobním automobilem a jen 7 osob dojelo na jízdním kole či koloběžce.

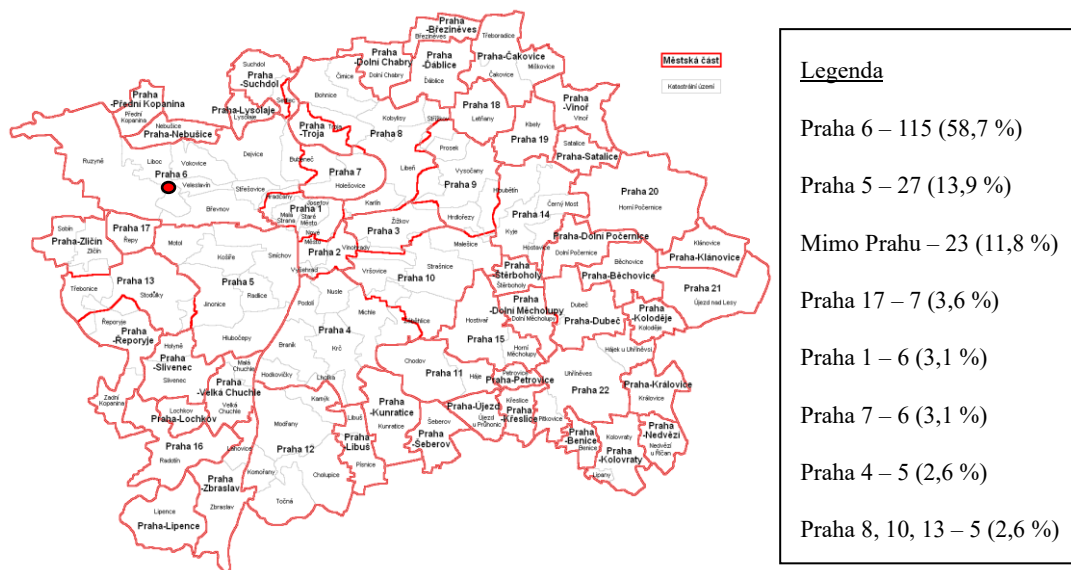
Maximálně 30 minut trvala cesta do parku respondentům, kteří upřednostnili zejména městskou hromadnou dopravu, a to až 25 lidí z 31 (81 %). Osobní automobil zvolili čtyři respondenti. Jeden člověk si vybral delší trasu pěšky a jeden respondent se dopravil na kole.

Návštěvníci, kteří se do parku dopravili do jedné hodiny, nejčastěji volili osobní automobil. O jednoho méně zvolilo městskou hromadnou dopravu a pěší chůzi, a to po pěti lidech u každé varianty. Jeden respondent se do parku vydal na kole.

Cesta delší než 60 minut trvala do parku celkem čtrnácti respondentům. Sedm z nich využilo městskou hromadnou dopravu, pět osobní automobil a dva jízdní kolo. Pěší chůzí nepřišel nikdo.

Nejčastěji z celého průzkumného období se návštěvníci do parku dostávali veřejnou hromadnou dopravou. Ovšem v závislosti na dojezdovou vzdálenost to byla pěší chůze do 20 minut od místa bydliště respondentů. Naopak, nikdo z návštěvníků nešel do parku pěšky, pokud by mu to trvalo více než 1 hodinu.

Posledním grafem z kapitoly 6.1 je návštěvnost parku. Mapa městských částí s legendou zobrazuje, odkud pochází nejvíce respondentů parku.

obr. 6: Mapa návštěvnosti obory Hvězda v Praze s rozdělením podle městských částí a obvodů, doplněná o legendu. Červený bod na Praze 6 značí park obora Hvězda (zdroj: <https://www.mapa-prahy.com/mestske-casti-prahy>, upraveno autorem).

Do obory cestují lidé nejen z Prahy 6, kde park leží, ale i z celého hlavního města. 115 dotazovaných, což činí zhruba 60 % návštěvníků obory Hvězda, pochází z obvodu Prahy 6. Z výsledků vyplývá, že ačkoliv pěší chůze a MHD dominují u respondentů s krátkou dobou dopravy 20 minut do obory, tato skupina je poměrně malá. Nejvíce respondentů bylo z Liboce, dále pak z Bílé Hory.

Druhou nejpočetnější skupinu respondentů po Praze 6 tvoří s 13,9 % obyvatelé Prahy 5 (27 lidí). Z Motola, odkud pochází nejvíce návštěvníků parku z Prahy 5, se do parku dostávají nejčastěji MHD. Někteří z nich volí i pěší chůzi, jízdní kolo nebo koloběžku.

Mezi návštěvníky parku patří i ti, kteří bydlí mimo Prahu. Někteří si do parku vyrazili na výlet, jiní ho zařadili jako menší zastávku v rámci delšího výletu. Jedná se o 23 respondentů (11,8 %). Nejčastěji jsou to lidé ze Středočeského kraje, například z Kladna, Kralup nad Vltavou a dalších měst. Většina z nich k dopravě využila osobní automobil, někteří MHD.

Další městskou částí Prahy je Praha 17, ze které je 7 respondentů (3,6 %). Všichni respondenti pocházejí z Řep a k parku nejčastěji přicestovali MHD nebo přišli pěšky. Pouze jedna osoba přijela osobním automobilem.

Městské části Praha 1 a Praha 7 mají stejně 3,1 % (po 6 lidech). Praha 1, která tvoří centrum Prahy, je navštěvována šesti respondenty využívajícími pouze MHD. Stejný způsob dopravy volí i šest respondentů z Prahy 7.

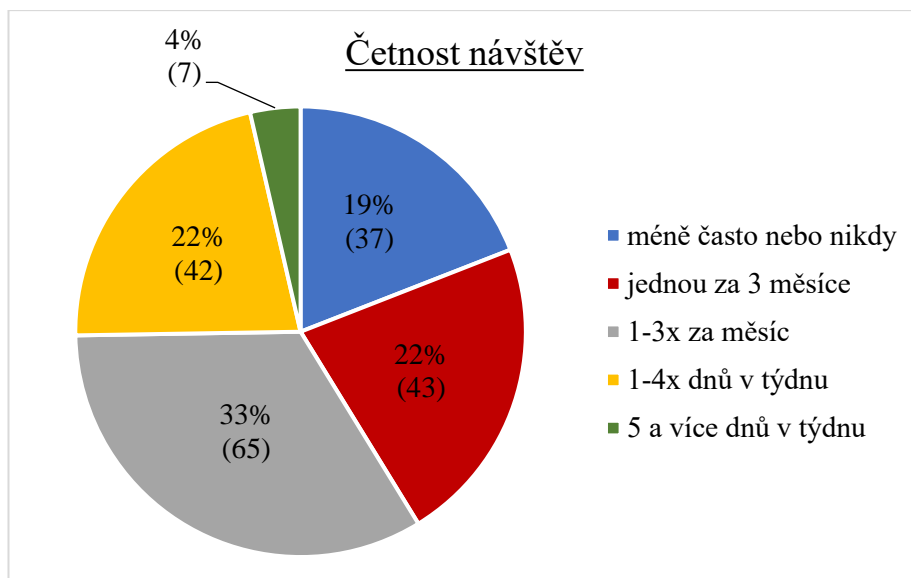
Z městské části Praha 4 pocházelo celkem 5 respondentů (2,6 %). Dva z nich využili MHD – jeden z Březnice, jehož cesta trvala do parku více než 1 hodinu, a jeden ze Spořilova, s délkou cesty maximálně 1 hodinu. Zbývajícím 3 respondentům cesta trvala do 20 minut od jejich bydliště. Do parku z Jivín dorazili respondenti na jízdním kole a pěšky, a z Jihočan přijel jeden respondent osobním automobilem.

Poslední městské části Prahy tvoří Praha 8, 10 a 13, a to celkem 5 respondentů (2,6 %). Z Prahy 10 dorazil jeden respondent z Dlabáčova osobním automobilem a druhý z Hostivaře MHD. Z Prahy 13 jeli dva respondenti ze Stodůlek MHD. Jen jeden návštěvník dorazil z Prahy 8, konkrétně z Palmovky, cesta mu trvala maximálně 30 minut a dorazil k parku MHD.

6.2 Využití parku

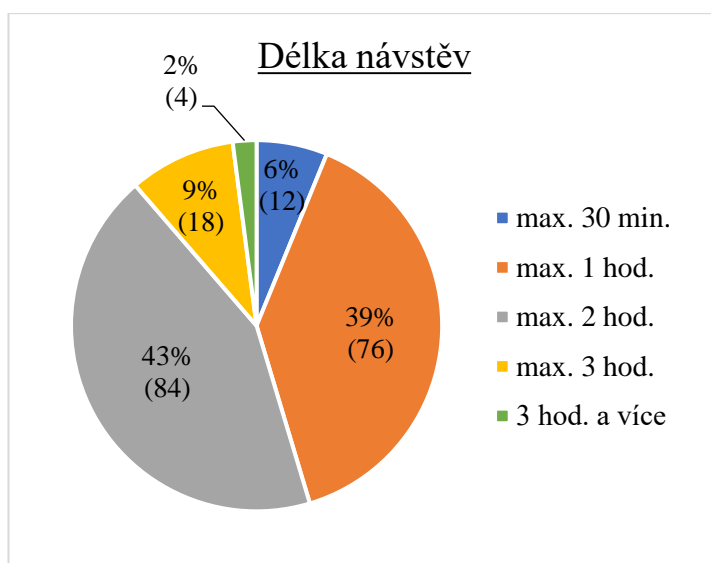
Využitím parku chápeme četnost návštěv, délku návštěv a plánované aktivity návštěvníků parku. Tyto činnosti byly zjištěny řízeným rozhovorem.

Prvním grafem využití parku je četnost návštěv respondentů. 33 % lidí navštěvuje park obora Hvězda jednou až třikrát za měsíc, jedná se o 65 osob. Druhou nejčastější variantou je návštěva jednou za tři měsíce (43 respondentů). Jen o jednoho člověka méně čítá varianta jednou až čtyřikrát týdně. Těsně za ní se nachází varianta "méně často nebo nikdy" (19 %, tj. 37 osob). Nejméně početnou variantou, i když paradoxně nejčastější ze všech, je návštěva pěti a více dnů v týdnu, to platí pouze pro sedm dotazovaných (4 %).

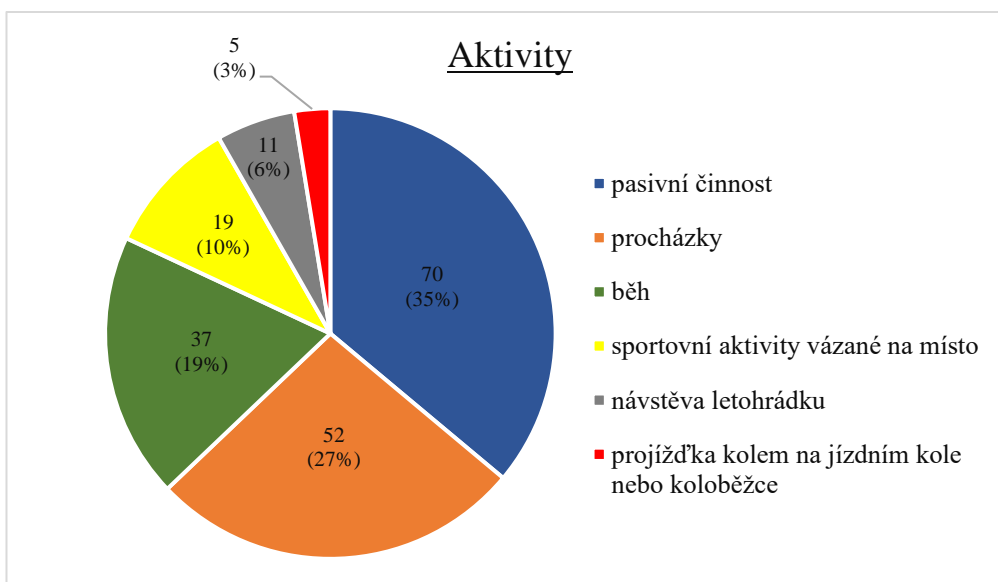
graf 6: Četnost návštěv respondentů v procentech.

Další graf se zaměřuje na délku návštěv respondentů neboli na to, jak dlouho v minutách nebo hodinách zde stráví čas. Většina návštěvníků tráví v parku 1 až 2 hodiny. 43 % respondentů čili 84 lidí, uvedlo, že v parku stráví okolo dvou hodin. O něco méně, 39 % (76 lidí), uvedlo, že v parku stráví zhruba jednu hodinu svého času. Menší kategorii tvoří čas okolo 3 hodin, tak odpovědělo 9 % dotázaných (18 osob). 12 návštěvníků se v parku moc nezdržuje, maximálně 30 minut. Nejméně času, konkrétně 3 hodiny a více, v parku tráví jen 4 respondenti (2 %). Dále jsou pod grafem 7 popisované plánované aktivity respondentů.

graf 7: Délka návštěv respondentů v procentech.

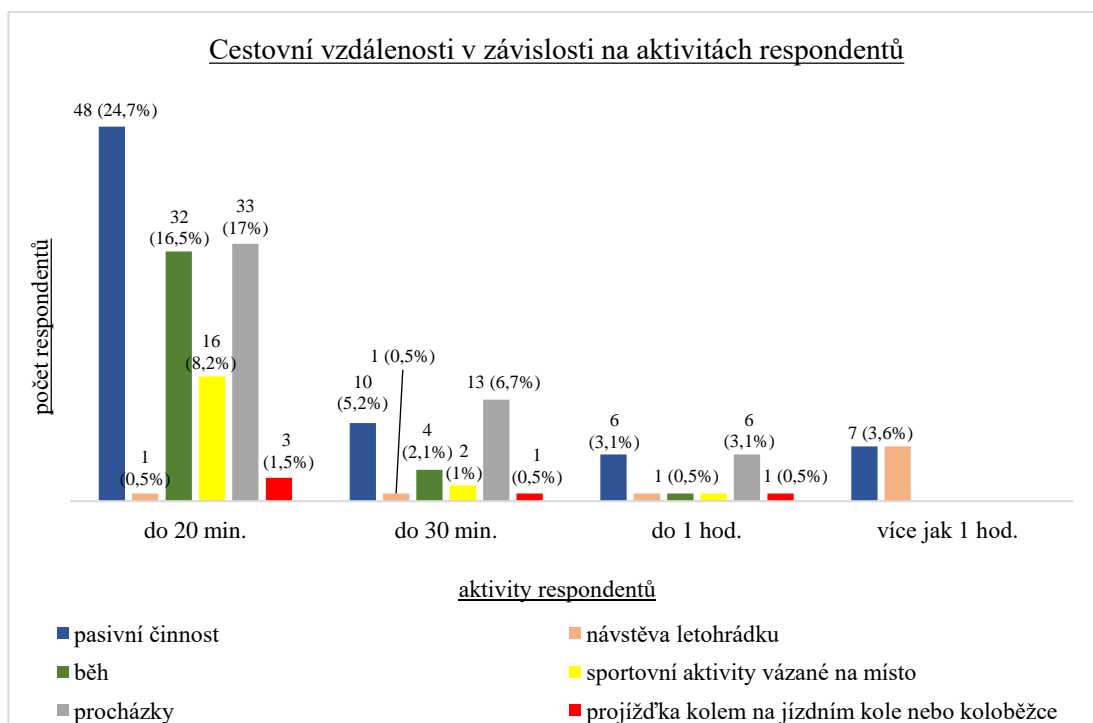
Nejpočetnější skupinu plánovaných aktivit tvoří pasivní činnost, jako je například odpočinek na lavičce, čtení, učení, posezení v kavárně nebo na dětském hřišti. Tato skupina čítá 70 lidí, přibližně 35 %. Druhou největší skupinu, která tvoří přibližně 27 %, představují lidé, kteří volí park obora Hvězda pro procházky, ať už je to bez doprovodu, s doprovodem či s pejskem a to až 52 respondentů. Další kategorií je běh, který upřednostňuje 19 % oslovených, což odpovídá 37 osobám. Sportovní aktivity vázané na místo jsou další aktivitou respondentů, zejména před již zmíněným letohrádkem (viz. Obr. 3). Toto místo, ačkoliv nenabízí žádné konkrétní vybavení, disponuje udržovaným rovným povrchem z trávníku, ideálním pro různé sportovní aktivity, jako je kopání míče, hra s frisbee, házení si s míčkem a podobně. Tu tvoří 20 lidí (10 %). O 9 respondentů (6 %) méně přicestovalo do parku k návštěvě letohrádku. Poslední a zároveň nejméně početnou skupinu jednotlivců tvoří projížďka parkem na jízdním kole nebo koloběžce, a to 5 osob (3 %).

graf 8: Rozdělení respondentů dle plánovaných aktivit, které hodlají vykonávat v parku v procentech.

6.3 Porovnání způsobu a délky dopravy s využitím parku

Prvním grafem v této části kapitoly je graf 9, který znázorňuje závislost délky cestovní vzdálenosti respondentů na plánovaných aktivitách v parku.

graf 9: Porovnání délky cestovní vzdálenosti dle plánovaných aktivit respondentů.

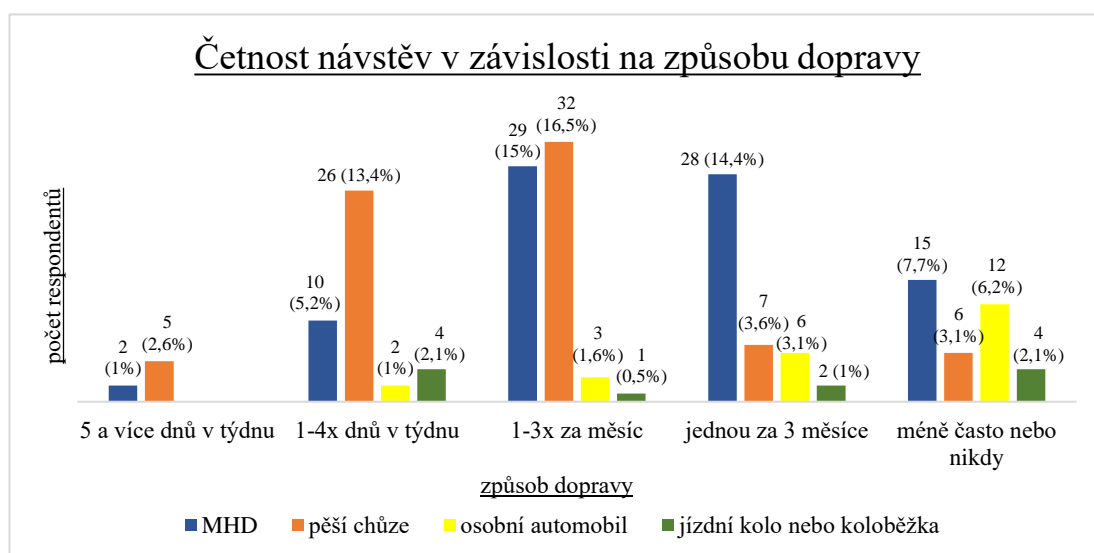
15 respondentů, kteří cestují do parku maximálně 20 minut, ho nejčastěji navštěvují kvůli pasivní činnosti. 33 návštěvníků přicestovalo na procházku. O jednoho návštěvníka méně chodí běhat a 16 respondentů volí sportovní aktivity vázané na místo před letohrádkem. 4 respondenti projíždějí parkem na kole nebo koloběžce a pouze 1 respondent přicestoval pro návštěvu letohrádku.

Dojezdová vzdálenost do 30 minut je nejčastější pro procházky (13 respondentů), jen o 2 méně volí pasivní činnosti. 4 respondenti přišli do parku běhat, 2 sportovat na vázaném místě před letohrádkem, 1 projíždět na kole a 1 navštívit letohrádek.

Celkem 7 respondentů cestuje do parku maximálně 60 minut za účelem pasivní činnosti. O 1 méně, celkem 6, park navštěvuje kvůli procházce. Z kategorií běhu, projížďky na kole, sportovní aktivity na vázaném místě před letohrádkem a návštěvy letohrádku dorazil vždy 1 respondent.

Z celkem 14 respondentů, kteří cestovali do parku více jak hodinu, polovina respondentů využila čas k návštěvě letohrádku a druhá polovina k pasivním činnostem.

Další tři grafy se zabývají četností návštěv respondentů v závislosti na způsobu dopravy, cestovní vzdálenosti a cestovní vzdálenosti v případě dopravy pěší chůzí. První graf 10 zobrazuje vztah četnosti návštěv na způsobu dopravy.

graf 10: Porovnání četnosti návštěv na způsobu dopravy.

V případě, že respondenti tráví v parku pět a více dnů týdně, tak z nich nikdo nepřišel osobním automobilem, jízdním kolem nebo koloběžkou. Pouze 2 přijeli do parku MHD a o 3 lidi více přišlo pěší chůzí.

Jednou až čtyřikrát týdně přicestuje do parku celkem 42 lidí. Více než polovina lidí volí pěší chůzi (26 osob). 10 respondentů přijede MHD a o 6 lidí méně na jízdním kole nebo koloběžce. Jen 2 přijeli osobním automobilem.

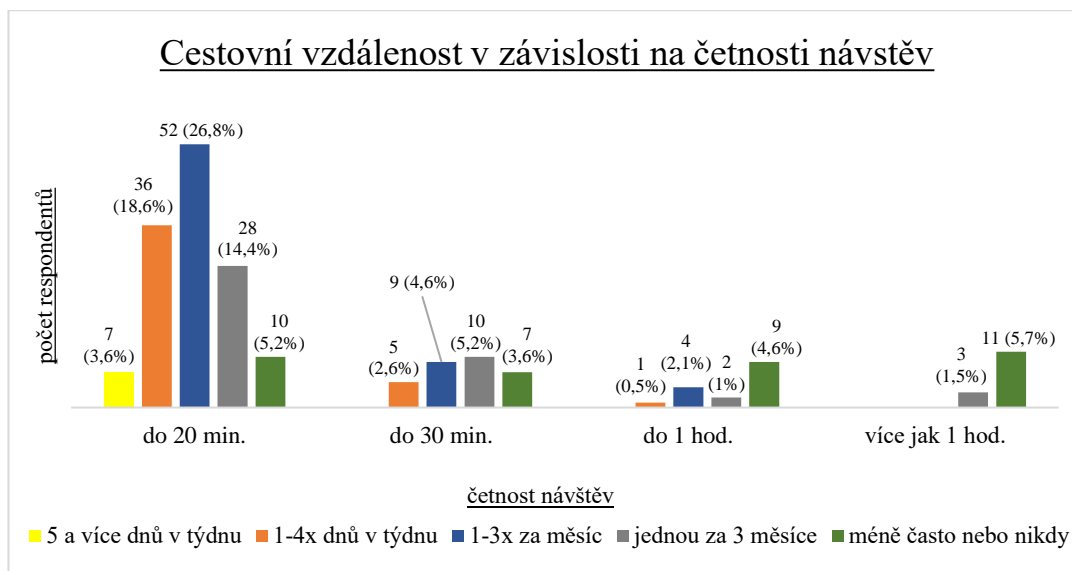
Největší část respondentů tvoří ti, kteří do parku přicházejí jednou až třikrát měsíčně, a to pěšky (32 lidí) nebo MHD (29 osob). Oproti tomu pouze 3 návštěvníci jedou osobním automobilem a 1 člověk volí jízdu na kole nebo koloběžce.

Pro návštěvu parku jednou za tři měsíce volí respondenti nejčastěji MHD a to až 28 lidí ze 43. 7 respondentů chodí do parku pěšky a o jednoho méně jezdí osobním automobilem. Jenom 2 osoby jezdí do parku na kole nebo koloběžce.

Pro četnost návštěv méně často nebo nikdy je nejčastějším způsobem dopravy MHD (15 respondentů). Druhým nejpočetnějším způsobem je osobní automobil

(12 osob). O polovinu méně přišlo pěší chůzí. 4 návštěvníci přijeli na jízdním kole nebo koloběžce.

Za celé průzkumné období je nejpočetnější skupinou návštěvnost jednou až třikrát za měsíc, a naopak nejmenší je pět a více dnů týdně. Dalším grafem je cestovní vzdálenost respondentů v závislosti na četnosti návštěv.

graf 11: Porovnání délky cestovní vzdálenosti na četnosti návštěv parku.

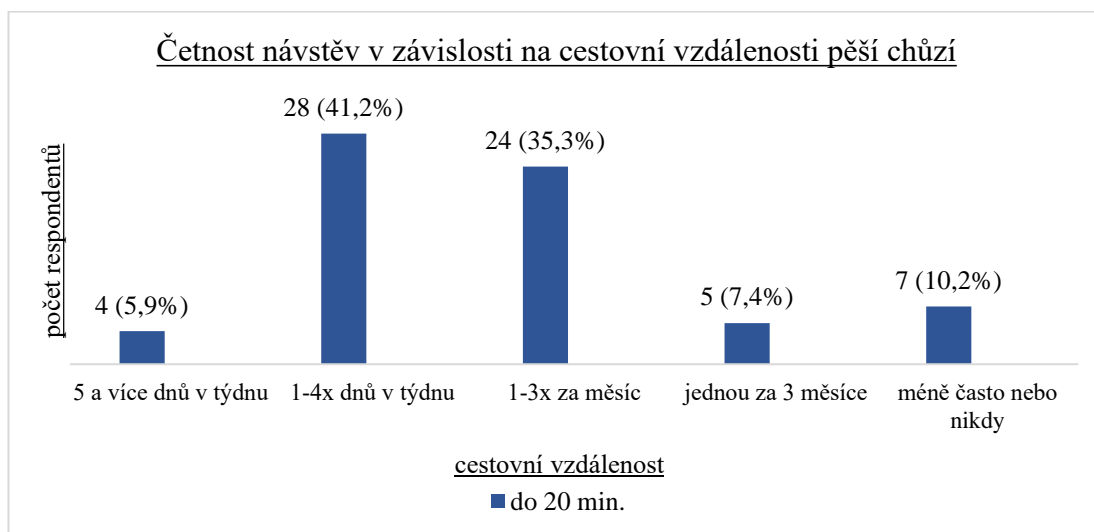
20 minut trvající cestu do parku označilo celkem 133 respondentů, z nichž 52 tráví čas v parku 1 - 3x za měsíc, což je zhruba 40 % z celkového počtu. 1 - 4x týdně tráví čas v oboře 36 návštěvníků, o 8 lidí méně využívá park 1x za 3 měsíce. Méně často nebo nikdy odpovědělo 10 osob a ojedinele jen 7 respondentů, což je paradoxně nejčastější návštěvnost, tzn. 5 a více dnů v týdnu.

U dojezdu do půl hodiny je četnost 1x za 3 měsíce nejběžnější u 10 dotazovaných, u 9 osob je tomu 1 – 3x měsíčně, o 2 respondenty méně tvoří ve skupině méně často nebo nikdy. Nejmenší část dotazovaných v počtu 5 osob odpověděla 1 – 4x týdně.

9 respondentů, kteří cestovali do parku méně než hodinu, cestuje do parku méně často nebo nikdy. O pět méně patří do skupiny jednou až třikrát měsíčně, 2 jednou za tři měsíce a nejméně, pouze 1 respondent, jednou až čtyřikrát týdně. Nikdo do parku necestuje pět a více dnů v týdnu.

Celkem 14 respondentů cestuje do parku maximálně 60 minut. Z toho 11 patří do skupiny méně často nebo nikdy a 3 do četnosti jednou za tři měsíce. Více než jednou za měsíc do parku nikdo necestuje. Poslední graf ohledně četnosti návštěv

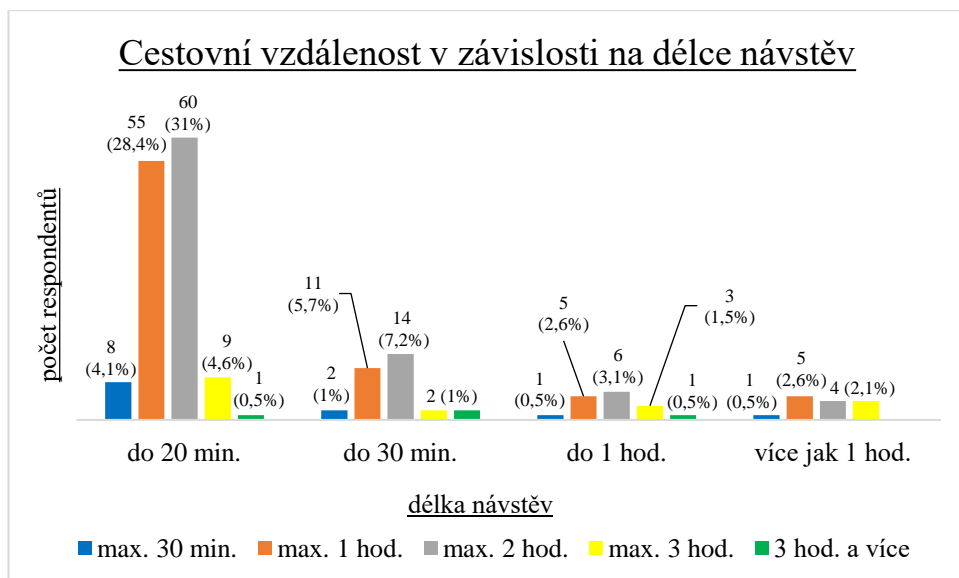
je graf 12, který zobrazuje závislost četnosti návštěv na cestovní vzdálenosti v případě způsobu dopravy respondentů, kteří se do parku dostali pěší chůzí.

graf 12: Porovnání četnosti návštěvy parku na cestovní vzdálenosti respondentů v rámci způsobu dopravy pěší chůzí.

Celkem do parku přišlo 68 respondentů pěší chůzí do 20 minut od místa bydliště. Pět a více dnů v týdnu navštěvují park 4 lidí. Kategorie jednou až čtyřikrát týdně 28 osob a jednou až třikrát za měsíc odpovědělo 24 návštěvníků. Jednou za tři měsíce a méně navštěvuje park celkem 5 respondentů a o 2 více méně často nebo nikdy.

Z grafu vyplývá, že minimálně jednou týdně do parku chodí skoro polovina respondentů, kteří bydlí od parku do 20 minut pěší chůzí. Posledním grafem z kapitoly výsledků je zobrazení závislosti cestovní vzdálenosti na délce návštěvy respondentů.

graf 13: Porovnání délky cestovní vzdálenosti respondentů na délce návštěvy parku.

60 respondentů s dobou dojezdu do parku do 20 minut strávilo nejvíce času v Oboře maximálně 2 hodiny. U 55 návštěvníků to byla maximálně 1 hodina. 9 lidí zvolilo délku návštěvy maximálně 3 hodiny a 8 osob maximálně 30 minut. Pouze 1 respondent využil park déle než 3 hodiny.

Při dopravě do parku do 30 minut nejčastěji volili strávený čas maximálně 2 hodiny. 11 respondentů nehodlalo strávit v parku více než 1 hodinu. Po dvou respondentech obdržely kategorie návštěv max. 30 minut a minimálně 3 hodiny.

Maximálně 1 hodinu trvala cesta do parku respondentům, kteří park využívali maximálně 2 hodiny, a to 6 lidí. 5 respondentů si vyhradilo na návštěvu parku maximálně 1 hodinu. O 2 respondenty méně nevyužilo Oboru více než 3 hodiny. Pouze 1 respondent si vybral delší dobu strávenou v Oboře, a to minimálně 3 hodiny. Stejně tak pouze 1 respondent uvedl dobu návštěvy do 30 minut.

Cesta delší než 60 minut trvala do parku celkem deseti respondentům. Z nich polovina strávila v Oboře maximálně 1 hodinu, čtyři maximálně 2 hodiny a stejný počet respondentů do 3 hodin. Pouze jeden návštěvník nehodlal být v parku déle než 30 minut. Nikdo v parku nestrávil 3 hodiny a více.

7. Diskuse

7.1. Vliv cestovní vzdálenosti na návštěvnosti a volbu dopravního prostředku

Moje hypotéza zněla, že lidé žijící do 20 minut od parku Hvězda ho budou navštěvovat častěji než ti, kteří bydlí dále. Respondenti, kteří do parku dojížděli do 20 minut, ho skutečně navštěvují výrazně častěji než ti, kteří do parku dojížděli více než 20 minut (viz. Graf 1). Tato hypotéza potvrdila i výsledky studie z Dánska od autorů Schipperijn a kol. (2010), které zjistily, že cestovní vzdálenost od parku ovlivňuje, jak často ho lidé navštěvují. Taktéž respondenti, kteří do parku dojížděli 20 minut a více, ho navštěvovali méně často než ti, kteří bydleli v jeho blízkosti. S každým 10minutovým prodloužením cesty se návštěvnost parku postupně snižovala (viz. Graf 13). Tímto se potvrzuje studie od autorů Xu a kol. (2023) z čínského Sü-čchangu, která ukázala, že s rostoucí vzdáleností parku od bydliště jeho návštěvnost prudce klesá.

Moji další hypotézou bylo, jak vzdálenost mezi místem bydliště návštěvníků a oborou Hvězda ovlivňuje volbu dopravního prostředku a četnost návštěv. V parku obora Hvězda se potvrdila závislost dojezdové vzdálenosti na volbě dopravního prostředku. Lidé, kteří bydlí v blízkosti parku do 20 minut od místa bydliště, chodí nejčastěji do parku pěšky, zatímco ti, kteří bydlí dále, od 20 minut a více preferují MHD nebo osobní automobil (viz. Graf 5). Stejně jako u autorů Liu a kol. (2017), kteří při průzkumu v Pekingu zjistili, že cestovní vzdálenost má vliv na volbu dopravního prostředku. Překvapilo mě, že volba osobního automobilu nebyla vyšší i s rostoucí cestovní vzdáleností. Důvodem může být například neexistující vlastní parkoviště obory nebo dostupná městská hromadná doprava, která zajišťuje výbornou obslužnost parku (viz. Kapitola 4.2).

Způsob dopravy je také ovlivněn zmíněnou četností návštěv (viz. Graf 10). Ti, kteří do parku cestují minimálně jednou týdně a více, upřednostňují pěší chůzi. Důvody jsou jednoduché, snadná dostupnost parku z okolních oblastí umožňuje spontánní a krátké návštěvy pěšky. Navíc pěší chůze je ekologicky šetrný způsob dopravy, který podporuje zdraví a fyzickou kondici, a proto může motivovat k častějším návštěvám (Barton a kol., 2010). Naproti tomu ti, jež do parku zavítají maximálně jednou za 3 měsíce, volí spíše městskou hromadnou dopravu. Důvodem

je větší vzdálenost, která vyžaduje pohodlnější cestu, flexibilní plánování bez ohledu na fyzickou kondici a časovou nezávislost, kterou MHD nabízí.

V obore Hvězda navštěvuje park alespoň jednou týdně zhruba polovina respondentů, kteří bydlí do 20 minut chůze od parku. Studie od autorů Schipperijna a kol. (2010) zjistila, že více než polovina obyvatel Dánska (téměř 67 %) má park v okruhu 300 metrů od svého bydliště, což vede k vysoké návštěvnosti parků. Naproti tomu studie Liu a kol. (2017) z Pekingu uvádí, že méně než 1 % respondentů má park v okruhu 500 metrů od svého bydliště, což je faktor, který přispívá k nízké návštěvnosti parku. Tyto studie dokazují, že dostupnost parku je klíčovým faktorem pro jeho návštěvnost.

Pro délku návštěv v závislosti na cestovní vzdálenosti respondentů se z výsledků zjistilo, že čím kratší je cesta, tím kratší dobu v parku obvykle tráví, a to platí zvláště pro ty, kterým cesta do obory Hvězda trvá maximálně 20 minut.

7.2 Vztah cestovní vzdálenosti na věku a doprovodu respondentů

Předmětem dalšího zkoumání byla souvislost cestovní vzdálenosti s věkem návštěvníků. Kratší cestu spíše volili mladí uživatelé obory ve věku 20-29 let, kdežto senioři nad 65 let byli ochotni dojíždět i z delší vzdálenosti. S rostoucím věkem se tedy zvyšuje průměrná cestovní vzdálenost, kterou jsou ochotni dojet do parku.

Kromě věku byl zkoumán i vliv typu doprovodu respondentů na vzdálenost, kterou do parku urazili. V blízkosti parku do 20 minut dominuje individuální návštěvnost. Důvodem je například aktivita běh, kterou mnoho respondentů vykonávalo samostatně, a park mají v blízkosti jejich bydliště. Naopak s rostoucí vzdáleností s více než 1 hodinou je vyšší počet respondentů s doprovodem. To je způsobeno výletníky, kteří do parku přijíždějí za účelem návštěvy letohrádku nebo trávením volného času v přírodě s dospělou osobou či dítětem. Se psem drtví většina respondentů cestuje do parku krátkou vzdálenost, a to pěšky na procházku.

7.3 Aktivity respondentů

V oboře až 69 % respondentů, kteří ji navštěvují, bydlí do 20 minut od parku (viz. Graf 1). Tento výsledek potvrzuje studii od autorů Buchecker a kol. (2015), kteří ve své práci poukazují na popularitu rekreačních aktivit v přírodě v blízkosti bydliště návštěvníků.

Studie autorů Liu a kol. (2022) z Pekingu uvádí, že nejčastějším důvodem k návštěvě parku je fyzická aktivita, následovaná relaxací a odpočinkem, a až poté spojením s přírodou. Tato zjištění se potvrzují i v případě parku obora Hvězda. Procházky, běh, sportovní aktivity vázané na místo před letohrádkem a projížďka na kole tvoří 59 % aktivit respondentů, které vyžadují pohyb. Na druhém místě se 41 % se umístily pasivní aktivity, jako je pasivní činnost společně s návštěvou letohrádku a spojením s přírodou a vnímání flóry a fauny (viz. Graf 8). Obora Hvězda tak nabízí dostupný prostor v přírodě pro spojení s aktivním pohybem, čímž potvrzuje tvrzení Huntera a kol. (2019), že parky podporují sportovní aktivity tím, že nabízí prostor pro pohyb a zábavu. Naopak, v rozporu s výsledky obory Hvězda je studie autorů Schipperijna a kol. (2010), která uvádí, že relaxace a odpočinek jsou v parcích častější aktivitou než sportovní aktivity.

Rovné mlatové cesty lemované stromy, které vedou od vstupních bran k letohrádku, lákají k zmiňovaným sportovním aktivitám jako je běhání, procházky a další. Mnoho respondentů uvedlo, že do parku přišlo na procházku nebo běhat a že se jim líbí letohrádek. Pouze procházku jako aktivitu uvedlo 27 % respondentů (viz. Graf 8), což je v rozporu se studií v Lublani a Edinburghu od autorů Žlender a kol. (2017), kde byla procházka zmíněna jako hlavní aktivita v obou městech.

Návštěvníci, kteří v parku tráví méně času, dojíždějí kratší vzdálenost. Například respondenti, co dorazili do parku kvůli návštěvě letohrádku, strávili v parku více času a bydlí dál než ti, kteří mají park do 20 minut pěší chůzí a navštěvují ho pro ostatní aktivity, jako je pasivní činnost, běh, procházka a sportovní aktivita vázaná na místo (viz. Graf 9). Je to důkaz, že parky s celoměstskou dostupností, jako je obora Hvězda, by měly nabízet více vybavení než jen lavičky. Mohly by zahrnovat prostor pro kulturní akce, dětská hřiště či prostor pro různé sportovní aktivity. Toto zjištění potvrzuje studie od autorů Tu a kol. (2020), kteří uvádí, že lidé žijící dále od parku tráví v parku více času.

7.4 Možnosti budoucího výzkumu

Průzkum v parku obora Hvězda se zaměřil na vztah mezi způsobem a délkou dopravy do obory s četností, délkou návštěv a aktivitami respondentů. Existuje však mnoho dalších faktorů, které by mohly být předmětem dalšího zkoumání, aby se získal komplexnější obraz o parku.

Průzkum nezohledňoval vliv pracovní pozice respondentů na jejich vztah k parku. Pracovní pozice může ovlivňovat četnost návštěv, preferovaný čas a způsob dopravy. Budoucí výzkum by se mohl zaměřit na tuto oblast a zjistit, zda existují specifické vzorce chování v parku v závislosti na profesi.

Dalším tématem pro průzkum by mohla být bezpečnost parku, jelikož pocit bezpečí je v parku důležitým faktorem pro jeho užívání například v různých denních dobách nebo ročních obdobích.

8. Závěr

Bakalářská práce zkoumá vzájemnou závislost faktorů ovlivňujících využití parku respondenty. Zaměřuje se na vliv cestovní vzdálenosti, způsobu dopravy a četnosti, délky návštěv a na plánované aktivity respondentů v parku. Jako případová studie slouží park obora Hvězda. Pro ověření hypotéz práce byl v červnu, srpnu a září roku 2023 proveden kvantitativní výzkum formou strukturovaných rozhovorů s respondenty. Byly použity předem připravené otázky zaměřené na zjištění relevantních informací o vlivu výše zmíněných faktorů na respondenty v parku.

V průběhu výzkumu v parku obora Hvězda bylo prokázáno, že cestovní vzdálenost je závislá na zvoleném způsobu dopravy. Pěšky chodí lidé žijící dvacet minut od obory, ostatní používají výhradně MHD, zřídka osobní automobil.

Vzdálenost hraje významnou roli i s cílem návštěv (aktivity, délka a četnost návštěv). Lidé, kteří bydlí dále než dvacet minut, ho navštěvují méně často než ti, co ho mají v dosahu bydliště. S každým 10minutovým prodloužením cesty se návštěvnost parku postupně snižovala.

Délka návštěv je také závislá na cestovní vzdálenosti. Čím kratší je cesta, tím kratší dobu v parku obvykle tráví, a to zvláště u respondentů dojíždějících do 20 minut.

Posledním vztahem s cestovní vzdáleností je závislost na plánovaných aktivitách respondentů. Lidé, kteří do parku dojíždějí dále a navštěvují ho kvůli specifické návštěvě letohrádku, tráví v parku více času. Naopak ti, kteří bydlí v blízkosti parku a navštěvují ho pro aktivity vyžadující pohyb jako je běh, procházka a sportovní aktivita vázaná na místo, tráví v parku kratší dobu. Tyto aktivity vyžadující pohyb jsou v oboře častější než ostatní aktivity.

Také způsob dopravy je závislý na četnosti návštěv. U ní se zjistilo, že návštěvníci, kteří cestují do parku častěji, minimálně jednou týdně, upřednostňují pěší chůzi a park pak navštěvuje zhruba polovina respondentů, což vede k vysoké návštěvnosti parků v blízkosti okolních obytných oblastí. Naproti tomu ti, kdo do parku cestují méně často, volí spíše MHD.

Zjištěné výsledky v této práci mohou sloužit jako cenný podklad pro budoucí plánování atraktivních parků typu obora Hvězda, a to s ohledem na faktory cestovní vzdálenosti, způsobu typu dopravy a využití parku návštěvníky.

9. Zdroje

Odborné knižní zdroje

Disman M., 2011: Jak se vyrábí sociologická znalost. Nakladatelství Karolinum Press, Praha, ISBN 9788024619668.

Pacáková-Hošťálková B., 2000: Pražské zahrady a parky. Nakladatelství Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha, 384 s. ISBN 8090291007.

Skutil M., Faberová M., Průcha J., Žumárová M., Bartošová I., Křováčková B., Havigerová J. M., Chráska M., Haviger J., Maněnová M., Juklová K., Zíkl P., 2011: Základy pedagogicko – psychologického výzkumu pro studenty učitelství. Nakladatelství Portál, Praha, 256 s., ISBN 978-80-7367-778-7.

Chráska M., 2007: Metody pedagogického výzkumu, Základy kvantitativního výzkumu. 1.vydání, Nakladatelství Grada 2007, Praha, 272 s., ISBN 978-80-247-1369-4.

Odborné publikace

Anon, 2004: Parks Victoria-Annual Report. Victorian Government, Melbourne.

Barton, J., Pretty J., 2010: What is the best dose of nature and green exercise for improving mental health? A multi-study analysis. *Environmental Science and Technology* 44 (10). S. 3947–3955.

Bertram Ch., Meyerhoff J., Rehdanz K., Wüstemann H., 2017: Differences in the recreational value of urban parks between weekdays and weekends: A discrete choice analysis. *Landscape and Urban Planning* 159. S. 5-14.

Buchecker M., Degenhardt B., 2015: The effects of urban inhabitants' nearby outdoor recreation on their well-being and their psychological resilience. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* 10. S. 55–62.

Cohen D. A., Leuschner K. J., 2018: How can neighborhood parks be used to increase physical activity? RAND Corporation. S. 1-12.

Dino Z., Chris D., John H., Leonie L., 2013: Constraints to park visitation: a meta-analysis of North American studies. *Leisure Sciences*. S. 475-493.

Fontán-Vela M., Rivra-Navarro J., Gullon P., Díez J., Anguelovski I., Franco M., 2021: Active use and perceptions of parks as urban assets for physical activity: A mixed-methods study. *Health & Place* 71. S. 102660.

Hartig, T., Mitchell, R., Vries, S. D., Frumkin, H., 2014: Nature and health. *Annual Review of Public Health* 35 (1). S. 207–228.

Hunter R. F., Cleland, C., Cleary, A., Droomers, M., Wheeler, B. W., Sinnett, D. a kol., 2019: Environmental, health, wellbeing, social and equity effects of urban green space interventions: A meta-narrative evidence synthesis. *Environment International* 130. S. 104923.

Lapham S. C., Cohen D. A., Han B., Williamson S., Evenson K. R., McKenzie T. L., Hillier A., Ward, P., 2016: How important is perception of safety to park use? A four-city survey. *Urban Studies* 53. S. 2624-2636.

Liu H., Li F., Xu L., Han B., 2017: The impact of socio-demographic, environmental, and individual factors on urban park visitation in Beijing, China. *Journal of Cleaner Production* 163. S. 181-188.

Schindler M., Le Texier M., Caruso G., 2022: How far do people travel to use urban green space? A comparison of three European cities. *Applied Geography* 141. S. 102673.

Schipperijn J., Ekholm O., Stigsdotter K. U, Toftager M., Bentsen P., Kamper-Jørgensen F., Randrup B. T., 2010: Factors influencing the use of green space: Results from a Danish national representative survey. *Landscape and Urban Planning* 95. S. 130-137.

Tu X., Huang G., Wu J., & Guo X., 2020: How do travel distance and park size influence urban park visits? *Urban Forestry & Urban Greening* 52. S. 126689.

Xu S., Wang Y., 2023: Influence of spatial scale on the study of access fairness of urban park green space. *Frontiers in Environmental Science*. S. 1-11.

Žlender, V., Ward Thompson, C., 2017: Accessibility and use of peri-urban green space for inner-city dwellers: A comparative study. *Landscape and Urban Planning* 165. S. 193–205.

Legislativní zdroje

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění.

Internetové zdroje

- Cestovatelské tapas, 2023: Letohrádek Hvězda [online] [cit. 07.02.2024],
Dostupné z: <https://www.cestovatelsketapas.cz/l/letohradek-hvezda/>
- Lesy hl. m. Prahy, 2020: Pražské lesy, obora Hvězda [online] [cit. 07.02.2024],
Dostupné z: <https://lhmp.cz/mestske-lesy/prazske-lesy/obora-hvezda/>
- Oficiální turistický portál Prahy, 2021: obora Hvězda [online] [cit. 07.02.2024],
Dostupné z: <https://www.prague.eu/cs/objekt/mista/490/obora-hvezda?back=1>
- Památník národního písemnictví, 2016: Letohrádek Hvězda [online]
[cit. 07.02.2024], Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/letohradek-hvezda/>
- Portál hlavního města Prahy, 2018: Obora Hvězda [online] [cit. 07.02.2024],
Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/co_delat_v_praze/parky/hvezda/obora_hvezda.html
- Portál životního prostředí hlavního města Prahy, 2018: Obora Hvězda [online]
[cit. 07.02.2024], Dostupné z: https://portalzp.praha.eu/jnp/cz/priroda_krajina_a_zele_n/parky_a_zahrady/oboraHvezda_s_knihou/index.html
- Pražská příroda, 2015: Obora Hvězda [online] [cit. 07.02.2024], Dostupné z:
<http://www.praha-priroda.cz/lesy/obora-hvezda/>
- Regiontourist, 2022: Úvod, Co podniknout, Česká republika, Hlavní město Praha,
Letohrádek a obora Hvězda [online] [cit. 07.02.2024], Dostupné z:
<https://www.regiontourist.cz/co-podniknout/letohradek-a-obora-hvezda/>
- Turistika, 2020: Turistické cíle, park [online] [cit. 07.02.2024], Dostupné z:
<https://www.turistika.cz/mista/obora-hvezda-v-praze/detail>

10. Seznam obrázků

obr. 1: Mapa polohy parku obora Hvězda, který je červeně ohraničen v Praze 6 (zdroj: https://mapy.cz/ , 2024).....	15
obr. 2: Mapa vstupních bran do parku obora Hvězda (zdroj: https://mapy.cz/ , upraveno autorem).....	16
obr. 3: Letohrádek Hvězda (zdroj: vlastní foto, Koudelka J.).....	18
obr. 4: Mapa parku obora Hvězda. Červený bod, který označuje konkrétní místo pro rozhovory s respondenty (zdroj: https://mapy.cz/ , upraveno autorem).....	20
obr. 5: Panorama místa z parku obora Hvězda Červený bod, který označuje konkrétní místo pro rozhovory s respondenty (zdroj: https://mapy.cz/ , upraveno autorem).....	20
obr. 6: Mapa návštěvnosti obory Hvězda v Praze s rozdělením podle městských částí a obvodů, doplněná o legendu. Červený bod na Praze 6 značí park obora Hvězda (zdroj: https://www.mapa-prahy.com/mestske-casti-prahy , upraveno autorem).....	27
graf 1: Cestovní vzdálenost respondentů v procentech.....	23
graf 2: Doprovod v závislosti na cestovní vzdálenosti od místa bydliště respondentů.	23
graf 3: Věk v závislosti na cestovní vzdálenosti od místa bydliště respondentů.....	24
graf 4: Rozdělení respondentů dle způsobu dopravy v procentech.....	25
graf 5: Vztah délky cestovní vzdálenosti v závislosti na způsobu dopravy.....	26
graf 6: Četnost návštěv respondentů v procentech.....	29
graf 7: Délka návštěv respondentů v procentech.....	29
graf 8: Rozdělení respondentů dle plánovaných aktivit, kterou hodlají vykonávat v parku v procentech.....	30
graf 9: Porovnání délky cestovní vzdálenosti dle plánovaných aktivit respondentů..	31
graf 10: Porovnání četnosti návštěv na způsobu dopravy.....	32
graf 11: Porovnání délky cestovní vzdálenosti respondentů na četnosti návštěv parku.	33

graf 12: Porovnání četnosti návštěvy parku na cestovní vzdálenosti respondentů v rámci způsobu dopravy pěší chůzí.....	34
graf 13: Porovnání délky cestovní vzdálenosti respondentů na délce návštěvy parku.....	35

11. Přílohy

11.1 Příloha 1

První část – základní informace o dotazovaných pouhým pozorováním

1. Pohlaví.....
2. Věk.....
3. Doprovod.....

Druhá část – otázky pro rozhovor s respondenty

1. Co se v parku chystáte dělat?.....
2. Z jakého důvodu sem chodíte?.....
3. Jak dlouho vám trvá cesta?.....
4. Odkud vycházíte?.....
5. Jakým prostředkem jste se sem dostal/a?.....
6. Jak často sem chodíte?.....
7. Kolik času zde plánujete být?.....